

26.3.2009

Dnro 3520/4/07

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Minna Verronen

TOIMEENTULOTUKIHAKEMUS VIIPYI SOSIAALITOIMESSA LAINVASTAISESTI

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 13.11.2007 lähettämässään sähköpostiviestissä Savonlinnan kaupungin sosiaalitoimen viivyttelyä toimeentulotukihakemusten käsittelyssä. Hän kertoi odottaneensa vuoden 2007 lokakuuta koskevan toimeentulotukihakemuksen käsittelyä jo kuukauden ajan.

3

RATKAISU

Katson kantelijan lokakuun 2007 toimeentulotukihakemuksen käsittelyn viivästyneen Savonlinnan sosiaalitoimessa toimeentulotukilain vastaisesti.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1

Toimeentulotukilain säännös viivytyksettömästä käsittelystä

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsittelyksi ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus ihmisarvoisen edellyttämään välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.

Toimeentulotukilain 1 §:n mukaan toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsestä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Tapahtumahetkellä voimassa olleen toimeentulotukilain 14 §:n 4 momentin mukaan toimeentulotukiasiat oli käsiteltävä viivytyksettä. Toimeentulotukilaisissa ei ollut varsinaista aikarajaa viivytyksettömälle käsittelylle, vaikkakin lain valmisteluasiakirjoissa (HE 134/2000 vp) pidettiin korkeintaan viikkoa sellaisena ohjeellisena aikana, jonka kuluessa toimeentulotukiasia tulisi ottaa käsiteltäväksi. Kun otetaan huomioon se, että toimeentulotuki on perustuslaissa säädettyä oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon turvaava keskeinen rahaetuus, voitiin mielestäni korkeintaan viikon aikaa hakemuksen käsitteilyyn ottamiselle pitää lähtökohtana viivytyksettömälle käsittelylle, mikäli hakemus ei vaatinut lisäselvitysten hankkimista.

Olen todennut useissa kanteluratkaisuissani, että toimeentulotukihakemus tuli näkemykseni mukaan ottaa käsittelyyn lähtökohtaisesti noin viikon kuluessa. Jos päätöksen tekeminen ei edellyttänyt lisäselvityksiä, hakemus tuli mielestäni myös ratkaista lähtökohtaisesti viikon kuluessa. Niissä tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen edellytti lisäselvityksiä, niitä tuli mielestäni pyytää tai hankkia lähtökohtaisesti viimeistään viikon kuluessa ja tehdä päätös välittömästi tarpeellisten selvitysten saavuttua.

Vuoden 2008 alusta voimaan tulleessa toimeentulotukilain muutoksessa toimeentulotukilakiin kirjattiin määräajat toimeentulotukiasioiden käsittelylle. Lakiin lisättiin uusi 14 a §, jonka mukaan kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotukiasiassa on tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Muussa kuin kiireellisessä tapauksessa päätös on tehtävä viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Päätös toimeentulotuen myöntämisestä on myös pantava viivytyksettä täytäntöön.

3.2

Kantelijan hakemuksen käsittely

Käsittelyaika

Sosiaalikeskuksen sosiaalityöntekijän antaman selvityksen mukaan kantelijan 29.10.2007 saapuneeseen hakemukseen tehtiin päätös 14.11.2007. Hakemuksen käsittely kesti siis kaksi viikkoa kolme päivää (13 arkipäivää).

Asiassa saatu selvitys

Sosiaalikeskuksen sosiaalisihteerin selvityksen mukaan hakemuksen käsittelyn viivästyminen johtui alueen työntekijäparin yhtäaikaista äkillisestä sairastumisesta. Sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan toimeentulotukihakemuksen käsittelyaika oli normaalisti 2-7 päivää. Sosiaalisihteerin selvityksen mukaan sosiaalitoimelle ei ollut käytössä toimeentulotukikäsittelyyn perehdytettyä varahenkilöstöä. Lisäksi henkilöstön palkkaamiseen tarvitaan kaupungin hallintojohtajan lupa. Selvityksen mukaan toiseen pidempään sairauslomasijaisuuteen oli saatu sijainen 26.11.2007 alkaen.

Sosiaalisihteerin selvityksen mukaan kantelijan hakemuksen käsittelyaikaa ei voitu pitää kohtuuttomana odotusaikana ennalta arvaamattomissa sairastumistapauksissa. Selvityksen mukaan työssä olevat työntekijät huolehtivat myös poissaolevien työntekijöiden asiakkaiden hakemusten käsittelystä oman asiakastyönsä ohella mahdollisuuksiensa mukaan, mutta tällaisessa tilanteessa on ymmärrettävää, että tilapäistä viivästyistä aiempaan sujuvaan käsittelyyn tulee vääjäämättä.

Menettelyn arviointi

Kantelijan lokakuun toimeentulotukihakemusta ei käsitykseni mukaan käsitelty toimeentulotukilaissa säädetyllä tavalla viivytyksettä.

Vaikka on sinänsä ymmärrettävää, että äkilliset sairaustapaukset voivat aiheuttaa ongelmia töiden järjestelyissä, henkilöstön sairaslomien ei voida käsitykseni mukaan pitää hyväksyttävänä perusteena hakemuksen käsittelyn viivästymiselle. On otettava huomioon, että toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloa turvaava etuus, minkä vuoksi toimeentulotukiasioiden käsittelyajalla on olennainen merkitys hakijan toimeentulon turvaamisessa. Asian käsittely viranomaisessa onkin järjestettävä siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita. Kunnan tulee huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan, kuten toimeentulotukiasioiden viivyttyksettömästä käsittelystä ja turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen kunnassa.

4

TOIMENPITEET

Saatan Savonlinnan kaupungin sosiaalikeskuksen tietoon esittämäni käsityksen kantelijan loka-kuuta 2007 koskevan toimeentulotukihakemuksen käsittelyn viivästymisestä lainvastaisesti. Tässä tarkoituksessa lähetän sosiaalikeskukselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.